

KLAGANDE OCH MOTPART

Försäkringskassan

MOTPART OCH KLAGANDE

[REDACTED] 969739-9328

Ombud: Advokat Mattias Novak
Legio Advokatfirma AB
Drottninggatan 94
111 36 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 22 september 2015
i mål nr 27456-14, se bilaga A

SAKEN

Återbetalning av assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Kammarrätten bifaller [REDACTED]s överklagande och upphäver förvaltningsrättens dom och Försäkringskassans beslut.
2. Kammarrätten avslår Försäkringskassans överklagande.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kassans beslut från den 8 september 2014 ska fastställas och anför bl.a. följande. [REDACTED] har genom att inte lämna in redovisning i tid orsakat felutbetalningen och är därmed återbetalningsskyldigt. Eftergift kan endast medges om det finns särskilda skäl. Enligt praxis bör en sammanvägd bedömning göras varvid orsaken till felutbetalningen, ekonomiska faktorer, beloppets storlek och tidsaspekt m.m. beaktas. Förvaltningsrätten har inte gjort en sådan sammanvägd bedömning.

[REDACTED] yrkar i första hand att bolaget inte ska anses återbetalningsskyldigt, i andra hand att återbetalningsskyldigheten efterges i sin helhet och i tredje hand att förvaltningsrättens dom fastställs. Bolaget anför i huvudsak följande. Det är ostridigt att redovisningen är fullständig och att utförd assistans uppgår till det återkrävda beloppet. Ersättning har inte lämnats felaktigt eller med för högt belopp på grund av den för sent inkomna redovisningen. Bolaget har inte lämnat oriktiga uppgifter eller underlåtit att fullgöra sin uppgiftsskyldighet. Det saknas därmed förutsättningar för Försäkringskassan att återkräva ersättningen, särskilt genom ett beslut som meddelas nästan två månader efter det att uppgifterna om antalet nedlagda assistanstimmar lämnats in. Försäkringskassan skulle rätteligen ha gjort en ny avräkning utifrån det inlämnade underlaget. Om bolaget ändå anses återbetalningsskyldigt bör avdrag rimligen göras på det återkrävda beloppet.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Försäkringskassan beslutade den 1 april 2014 om slutavräkning för utförd assistans för perioden juli – december 2013. Bolagets rätt till assistansersättning bestämdes till 0 kr eftersom bolaget inte hade kommit in med redovisning i form av tidrapporter och räkningar för utförd assistans

innan slutavräkningen. Den 8 april 2014 inkom bolaget med efterfrågad redovisning. Försäkringskassan beslutade 27 maj 2014 att bolaget skulle betala tillbaka 183 150 kr av assistansersättningen. Beslutet omprövades den 8 september 2014 utan att det ändrades. Som skäl för beslutet angavs att bolaget inte hade lämnat in tidrapporter och räkningar avseende utförd assistans i tid.

Kammarrätten gör följande bedömning.

Försäkringskassan ska enligt 108 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, SFB, besluta om återbetalning av socialförsäkringsersättning om den försäkrade har orsakat att denna har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp genom att lämna oriktiga uppgifter, eller underlåtit att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet. Detsamma gäller om ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och den som har fått ersättningen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

En förutsättning för ett krav på återbetalning är således att ersättning har utbetalats felaktigt eller med för högt belopp.

Bolagets redovisning av utförd assistans för ifrågavarande period har kommit in till Försäkringskassan efter utförd slutavräkning.

Försäkringskassan har efter det beslutat att återkräva utbetald ersättning med motiveringen att underlaget för slutavräkning har inkommit för sent. Såvitt framgår av utredningen har Försäkringskassan inte tagit ställning till om den utbetalda ersättningen har använts till personlig assistans. Det går därmed inte att med säkerhet säga att ersättningen har lämnats felaktigt eller med för högt belopp. Försäkringskassan har således inte haft fog för sitt beslut. Bolagets överklagande ska därför bifallas. Försäkringskassans överklagande ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Magnus Ekman
lagman
ordförande

Susanne Ericson
kammarrättsråd

Pia Blank Thörnroos
adjungerad ledamot
referent

Linnea Skarle
kammarrättsfiskal
föredragande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 33

DOM
2015-09-22
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
27456-14

KLAGANDE

██████████ 969739-9328

Ombud: Advokat Mattias Novak
LEGIO Advokatfirma AB
Drottninggatan 94 6tr
111 36 Stockholm

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Stockholm
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut 2014-09-08, bilaga 1

SAKEN

Återbetalning av assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet delvis och fastställer återbetalningsbeloppet till 91 575 kr.

Dok.Id 646277

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att förvaltningsrätten undanröjer Försäkringskassans beslut och befriar ██████████ från återbetalningsskyldigheten. Till stöd för sin talan anförs bl.a. följande. ██████████ inkom med begärd redovisning den 8 april 2014 till Försäkringskassan. Redovisning är riktig, om än sent inkommen i och för sig. ██████████ har använt den erhållna ersättningen för köp av personlig assistans och för kostnader för personliga assistenter, vilket innebär att någon återbetalning enligt socialförsäkringsbalken inte kan ske. Oriktiga uppgifter har inte lämnats. Uppgiften om att antalet nedlagda assistanstimmar har lämnats för sent, har inte orsakat att ersättning lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp. Socialförsäkringsbalken stadgande om slutavräkning kan inte innebära att den ersättningsberättigade måste återbetala den ersättning som denne rätteligen erhållit, bara för att uppgifterna om antalet nedlagda assistanstimmar inte lämnats i tid. Även om ██████████ vore skyldig att betala tillbaka den erhållna ersättningen så ska Försäkringskassan rimligen göra avdrag på det återkrävda beloppet, eftersom det vore oskäligt att kräva tillbaka det ██████████ rätteligen ska erhålla p.g.a. att uppgifterna inkommit för sent.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. Försäkringskassan anser att det följer av lag, förordning och föreskrifter att om det inte i tid har kommit in något sådant underlag, som krävs, har antalet assistanstimmar varit noll den månaden, eller de månaderna, när det gäller möjlighet att få ersättning. Eftersom utebetalningen är preliminär finns det ingen slutlig rätt till ersättning förrän slutavräkning har gjorts. Det torde stå helt klart att uppgiftsskyldigheten inte har fullgjorts och att ██████████ måste också skäligen ha insett detta.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser framgår av bilaga 1 med följande tillägg.

I samband med slutavräkning enligt 51 kap. 15 § SFB ska en försäkrad lämna en redovisning av samtliga kostnader för lämnad assistans, 7 § förordningen (1993:1091) om assistansersättning.

I förarbetena (prop. 2007/08:61 s. 23 f.) anförs bl.a. följande vad avser redovisning och kontroll av assistansersättning. Förslaget om att i lag ange att assistansersättning endast får användas för köp av personlig assistans från en annan fysisk eller juridisk person eller för att avlöna personliga assistenter kräver att Försäkringskassan har möjlighet till uppföljning och kontroll. Det handlar om tillgång till uppgifter från ersättningsberättigade om att de använt utbetalad assistansersättning i enlighet med vad som anges i lag, förordning eller föreskrift. Den redovisning som den enskilde ska lämna till Försäkringskassan om antalet assistanstimmar som använts och uppgifterna om vad assistansersättningen använts till är inte avsedd att utgöra underlag för ett återkrav i egentlig mening utan avser att möjliggöra en avräkning mot den preliminära ersättning som har betalats ut.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

I målet ska först prövas om det finns förutsättningar för återkrav

Av utredningen i målet framgår bl.a. att assistansersättning har utbetalats preliminärt till [REDACTED] för assistans utförd under perioden juli – december 2013. Redovisning i form av tidsrapporter samt räkningar för utförd assistans för perioden ska ha inkommit till Försäkringskassan kontinuerligt senast den femte i andra månaden efter redovisnings-

månaden, i enlighet med vad som är angivet i Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1993:24) om assistansersättning. Utifrån vad som framgår av utredningen har tidsrapporter och räkningar dock inte kommit in till Försäkringskassan i enlighet med Riksförsäkringsverkets föreskrifter. I utredningen finns uppgifter om att Försäkringskassan den 17 februari 2014 har sänt en begäran till [REDACTED] om att senast den 3 mars 2014 komplettera med de aktuella handlingarna, samt varit i kontakt med [REDACTED] via telefon den 10 mars 2014 och även då begärt att handlingar för den aktuella perioden ska skickas in. Försäkringskassan har då fått bekräftat av [REDACTED] att handlingarna skulle sändas in omgående, men detta skedde inte. Försäkringskassan gjorde en slutavräkning för perioden juli – december 2013 den 1 april 2014. Det slutliga beslutet om assistansersättning under perioden för [REDACTED] brukare, [REDACTED] blev noll kr mot bakgrund av att underlag i form av tidsrapporter samt räkningar för perioden saknades. Först den 8 april 2014, efter att slutavräkning för perioden hade skett, inkom [REDACTED] med tidsrapporter samt räkningar för perioden juli – december 2013. Utifrån den utredning som finns i målet framstår det klart att de handlingar som har begärts av [REDACTED] för utbetalning av assistansersättning har inkommit till Försäkringskassan för sent. Förvaltningsrätten anser således att Försäkringskassan har haft fog för sitt beslut att inte betala ut assistansersättning för perioden juli – december 2013. [REDACTED] är därmed även återbetalningsskyldig avseende den utbetalda preliminära assistansersättningen.

Förvaltningsrätten har härefter att ta ställning till om det finns skäl för att efterge hela eller delar av beloppet.

Enligt praxis kan eftergift komma i fråga för att mildra konsekvenserna av det stränga personliga ansvar som följer av återbetalningsskyldigheten och för att anpassa beloppets storlek till den återbetalningsskyldiges

ekonomiska och sociala situation. En individuell och sammanvägd bedömning av omständigheterna bör göras. De faktorer som kan behöva beaktas är bl.a. orsaken till den felaktiga utbetalningen, hur lång tid som gått sedan utbetalningen, beloppets storlek och den återbetalningsskyldiges ekonomiska och sociala förhållanden, hälsa och försörjningsmöjligheter (jfr RÅ 2008 ref. 2).

██████████ har bl.a. anfört att underlaget som har skickats in till Försäkringskassan är, om än sent inkommen, trots allt riktig och korrekt och att ██████████ inte lämnat några oriktiga uppgifter och på det sättet orsakat att ersättning har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp. Av utredningen framgår inte heller att Försäkringskassan har bedömt att underlaget som lämnats in av ██████████ har, utöver sent inkommen, varit på något sätt oriktig. Med hänsyn till detta anser förvaltningsrätten att det finns skäl att efterge återbetalningsskyldigheten med hälften.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3104/1 A).

Lena Aronsson

Rådman

Nämndemännen Rebecca Bengtsson, Liza Radon och Kerstin Arvidsson har också deltagit i avgörandet.

Arash Javanbakht har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.